Nr. 5 (40) 1939 m. vasario 3 d. II metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

PIEŠĖJAS

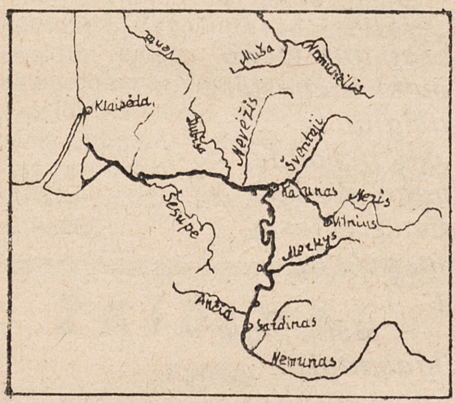
Tylią naktį pamažėli,
Kai visi, visi ilsėjos,
Šaltis, žilasai piešėjas,
Prie langų tyliai atėjo.
Ėmė piešti. Štai ant vieno
Žvaigždės puiki mėnesiena,
Debesėliai susiglaudę,
Čia pabalę, čia paraudę.
Štai ant antro lango piešia
Skaisčią saulę, dieną šviesią,
O ant trečio daug gėlelių
Ir lelijų ir rūtelių;
Ant ketvirto — kiškį, lapę
Ir gandrelį ilgasnapį.
O ant penktojo—eglaitę,
Ant eglaitės—voveraitę...
Dirbo, triūso mūs piešėjas,
Kol dienelė švist pradėjo,
O išaušus paskubėjo
Pasislėpt pas šiaurės vėją.
Kai saulutė suspindėjo,
Tai langai vaizdais mirgėjo.
— Tai išpiešti mūs langeliai —
Džiaugias keldamies vaikeliai.

Dagilis.

NEMUNAS

Netoli nuo Ančios žiočių Nemuno vaga pradeda skirti mūsų kraštą nuo Lietuvos Respublikos. Nemuno vagos vidurys—tai siena tarp tų kraštų.

Netrukus priplauksime Druskininkus. Tai graži vieta su šaltiniais, kurių vandeniu žmonės gydosi nuo įvairių ligų. Čia pristatyta gražių namelių, čia vasaromis suvažiuoja kartais labai iš tolimų kraštų ligonys ieškoti sveikatos. Druskininkuose ir jų apylinkėje iš seno gyvena lietuviai. Apie Druskininkus mini seni vokiečių raštai. Kryžiuočiai pora kartų buvo juos aplankę ir buvo mėginę paimti pastatytąją čia pilį. Dabar tos pilies nė ženklo nebeliko. Kitame

Nemuno krante yra Baltašiškių kaimas. Prieš Didįjį karą per Nemuną į tą kaimą buvo permestas tiltas, vieni pas kitus galėjo laisvai lankytis. Prie Druskininkų plaukia Ratnyčėlės upelis. Jis išplaukia iš netoli esamo Latažerio ežero. Ratnyčėlės žiotyse įtaisyta puiki maudyklė į Druskininkus atvykusiems ligoniams. Už 3 kilometrų yra Ratnyčios miestelis, vien lietuvių ir žydų gyvenamas. Jo bažnyčia jau iš tolo matyti. Druskininkuose taip pat yra daili bažnyčia.

Druskininkų apylinkėje yra ir pelkių. Žmonėse yra užsilikusių įdomių pasakojimų apie tų pelkių atsiradimą. Esą toje vietoje labai seniai buvęs nemažas Raigardo miestas. Jojo gyventojai esą buvę labai turtingi, jojo valdovas—nepaprastai galingas. Ir tas miestas už gyventojų nuodėmes esą prasmegęs ežeran su visais namais, su bažnyčomis, su visais turtais. Kas panorėtų apie tai daugiau pasiskaityti, tegu ima Vinco Krėvės surinktus žmonių pasakojimus, o iš jų sužinos visą Raigardo nepaprastąją istoriją.

Palikime Druskininkus ir plaukime toliau. Nemuno krantai nepaprastai gražūs, žavingi, apaugę žaliais miškais, krūmais, išraižyti giliais grioviais, kuriais atplaukia Nemuno pasitikti nedideli upokšniai. O juk buvo laikai, kada visas mūsų kraštas perdėm skendėjo tankiuose, kartais neįžengiamuose miškuose. Anuomet susisiekimas Nemunu buvo pats patogiausias. Jo vaga į mūsų kraštą veržėsi įvairūs priešai: iš vakarų kryžiuočiai, iš rytų—slavai. Atvykdavo Nemunu ne vien plėšikai, bet ir pirkliai, ieškodami mūsų krašte „šiaurės aukso“ — gintaro. Su pirkliais mūsų protėviai prekėmis apsimainydavo, priešus pasitikdavo su ginklu rankose. Oi, daug Nemunu nuplaukė mūsų protėvių ir mūsų priešų kraujo! Štai kodėl mums taip brangi ta šventoji žemelė, kurią mums paliko mūsų protėviai, įsakydami ją saugoti, kaip akį kaktoje.

Štai kairiame Nemuno krante matyti bažnyčios bokštai. Tai *Liškiava.* Dabar Liškiava mažas bažnytkaimis. Senovėje ji buvo daug

didesnė, ir jos garsas siekė toli, plačiai. Sako, čia žiloje senovėje stovėjusi didelė ir galinga pilis, kurioje ilgą laiką gyvenęs pirmasis Lietuvos karalius *Mindaugas*. Garsi toji pilis buvo ir ne vieną kartą plėšrieji kryžiuočiai susilaužydavę dantis, ją beimdami ir paimti nepajėgdami. Pilies likučius vietos žmonės dar ir dabar parodyti gali. O ir po Mindaugo ne vienas mūsų kunigaikštis ir karalius viešėdavo Liškiavoje, jos apylinkėje medžiodavo, stumbrus ir taurus iš vilyčių šaudydavo. Kas norėtų daugiau apie Liškiavą sužinoti, tas tegu paskaito V. Krėvės surinktus pasakojimus apie ją ir jos didingą praeitį.

O mes plaukime toliau.

V. B.

VAKARAS

Tylus vakarėlis,
Saulės nematyti.
Juodas debesėlis
Nor mus užmigdyti.

Štai mano trobelė,
Štai mano namai, —
Šviesa už langelio
Spindi maloniai.

Pirkioj susirinkus
Mūs visa šeima
Dirba, ką išmano:
Mat, tokia tvarka.

Tenai prie langelio
Dūmų kamuolys,
Tai tėvelio pypkės
Juodas sūkurys.

Staklės paliai stalą,
Ratelis kampe, —
Mama ir sesutė
Triūsia vis darbe.

Dar yra šeimynos
Gerbiamas narys:
Tai senelis mano, —
Ten ant krosnies jis.

Buvo ir senutė,
Bet jau ją seniai
Amžiname guoly
Priglaudė kapai.

Iš visos šeimynos
Mažas aš esu
Ir sunkių darbelių
Dirbti negaliu.

Einu į mokyklą,
Jau gerai rašau;
Dažnai iš „Varpelio“
Šį tą paskaitau.

Visi tų žinelių
Nori paklausyt,
Kai iš laikraštėlio
Pradedu skaityt.

Tamsūs vakareliai
Bėga mums linksmai, —
Laukia patalėlis
Ir jame sapnai.

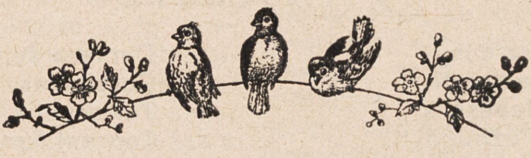

* *
*

Negerk, brolyt, biaurios degtinės,
Netemdink proto sau nuodais,
Neleisk skatiko paskutinio,
Uždirbto taip didžiais vargais.

Giutuoklis laimės nesulaukia, —
Vargai, trūkumai — jo draugai,
Sviesių dienelių nebemato
Nei jis patsai, nei jo vaikai.

K. Černius.

Žvirblis—Gyrūnas

Kartą audra išvertė ąžuolą. Ąžuolas-galiūnas virsdamas prispaudė vargšę zylelę.

— Gelbėkit, gelbėkit! Sparnelį mano gelbėkit!

Subėgo žvėrys, sulėkė paukščiai. Bėgioja, tūpsi, bet nieko padaryti negali. Kas gi pakels tokį milžiną?

Atlėkė žvirblis—pasipūtėlis.

— Ko laukiat, ko tūpsinėjat? — šaukia.

— O ką mes padarysime?

— Ką?! Pakelti ąžuolą, ir zylelė išlįs.

— Pakelti? Bet kas pakels tokį sunkumą?

— Kas... O aš! Tokį menkniekį tai nėra man ko kelti. Patieskit tik man kilimą, nes nenoriu susibiauroti.

Patiesė jam puikų, platų geltoną ąžuolo lapą. Palindo žvirblis, spiriasi, stena, o ąžuolas nė krust.

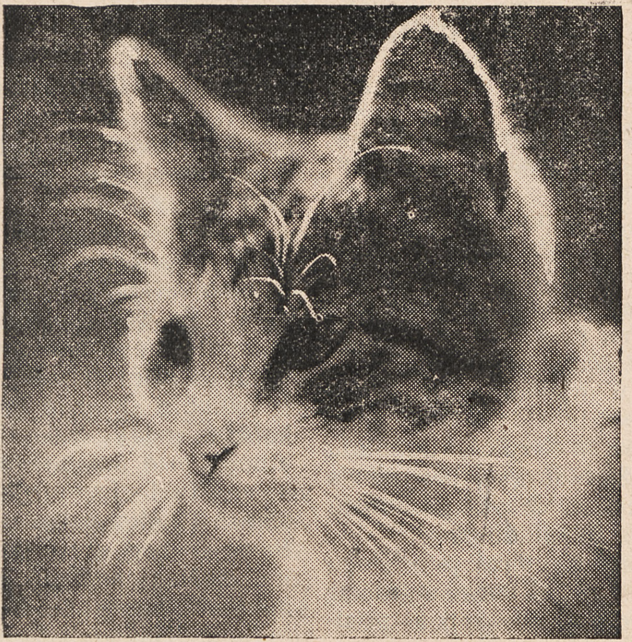
— Blogas man kilimas! — šaukia žvirblis. — Man reikia raudono kilimo. Man ir negarbė ant geltono kilimo stovėti.

Išsibėgiojo ir išsilakstė žvėrys ir paukščiai ieškoti raudono kilimo. Ilgai ieškojo, bet raudono kilimo nerado, kuomet sugrįžo, rado zylelę jau be žado. Visi nuliūdo, o žvirblis piktai sumurmėjo.

— Tai ne mano kaltė. O kad būtumet man kitą kilimą suradę, tai būčiau parodęs, ką aš galiu, o, o!

Ir nuskrido.

Atsiuntė *Dagilis.*

Jos akytės mirga...

Kiškelis

Mokykloje buvo pertrauka. Kiškelis bebėgdamas pervertė trečios klasės Kastytę. Kastytė ėmė verkti.

— Kas tau?— klausia mokytoja.

— Kiškelis iš penktos klasės sumušė maneee.

— Tuo tarpu pasigirdo varpelis. Vaikai susėjo į klasę.

— Aldut, — tarė mokytoja trečios klasės budėtojai,— eik į ketvirtą klasę ir paprašyk poną, kad atsiųstų čia Kiškelį.

— Aldutė, nieko apie Kastytės nelaimę nežinodama, nuėjo pas ketvirtos klasės mokytoją ir sako:

— Panelė prašė atsiųsti Kiškelį.

Mokytojas tuoj atidarė spintą, paėmė iškimštą kiškį ir padavė.

Žiūri trečios klasės vaikai — o čia Aldutė su iškimštu kiškiu ateina.

Tai buvo juoko, dargi pati Kastytė užmiršo savo pyktį ir kartu ėmė su vaikais juoktis.

Atsiuntė *Kietis*.

Kirdeikienės gaidys

I.

Gražūs Simanų balandėliai. Kai sutūpia jie ant pirkios stogo, kai pradeda burkuoti, tai ir atsigėrėti negalima. Štai patinėlis vaikšto aplink patelę ir vis žada:

— Žirrrrnių! žirrrnių! žirrrniųųų!

O patelė, nuleidusi galvutę, besimeilindama, prašo:

— Grrreičiau! grrreičiau!

Gražūs ir meilūs Simanų balandėliai.

Patiko jie ir Keraičių Joneliui. Jis dažnai žiūrėdavęs į juos ir vis gėrėdavęsis jais. O kaip jis norėtų turėti tokius balandėlius!

— Klausyk, — sakė jam Vincų Petrelis, — tu gali išsiauginti ir savų balandėlių, tik reikia prisijaukinti pirmąją porą.

— Ir aš tai žinau, — atsakė Jonelis. — Bet kaip tai padaryti?

— Palauk, — ramina Petrelis, — aš jau žinau, mane mokė mano vyresnysis brolis Poviliukas.

— Tai papasakok ir man, — prašė Jonelis.

— Tu pamirkink degtinėje kviečių. Kai jie išbrinks, paberk kieme balandėliams. Balandėliai jų prilės, pasigers ir tavo kiemą pamėgs, iš jo niekur kitur išskristi nebenorės.

— Ar tai gali būti? — nudžiugo Jonelis.

— Mane taip Poviliukas mokė, o jis nemelagis. Pagaliau, pamėgink, sužinosi — ir man pasakysi.

II.

Nužiūrėjo Jonelis vieną antrą degtinės stikliuką. Išbrinkusius kviečius pabėrė kieme ir laukia, kas bus. O čia mamytė jį pašaukė, liepė bėgti pas dėdienę kitan kaimo galan parnešti rėtį. Jonelis turėjo mesti savo kviečius ir bėgti. Kol nubėgo, kol išpasakojo dėdienei reikalą, kol rėtį gavo ir kol parbėgo, kieme kviečių jau nebebuvo. Nesimatė niekur nė balandžių apsvaigusių.

Kur visa dingo?

Kai Jonelis pabėrė kviečius, balandėliai tupėjo ant stogo ir visa matė. Kai Jonelis mamos liepiamas išbėgo iš kiemo, patinėlis nutūpęs prie kviečių ėmė šaukti ir patinėlę. Išgirdo skiedryną bekapstąs gaidys ir kuo greičiausiai atbėgo prie balandėlio.

— Ko?! Tau kviečiai? — paklausė iškėlęs galvą gaidys. — Ar tu neisi man nuo jų! — suriko jis ir, iškėlęs snapą, plasnodamas sparnais, šoko prie balandėlio.

Balandžiai—taikaus būdo paukščiai, su niekuo nesivaidina ir nesipeša. Ir šis balandėlis purptelėjo ir nuo kviečių nuskrido pas patinėlę.

— Žirrrnių! žirrrnių! — pradėjo žadėti jai, betūpčiodamas aplink ją.

— Grrreičiau! grrreičiau! — atsakinėjo jam patelė, nuleidusi galvutę.

O gaidys, pripuolęs prie tokio skanėsto, pats kviečius rinko ir vištų pasikviesti pamiršo.

— Tik, tik, tik! tik, tik, tik! — kalbėjo patenkintas gaidys, berinkdamas grūdus. Ir juo daugiau jis jų rinko, juo labiau jam akyse raibo, juo daugiau jojo galvelė svaigo. Kai prarijo paskutinį grūdą ir pakėlė galvą, o ji tokia sunki, kaip švininė, ir visas kiemas su tvartais ir kluonu tik sukasi, tik sukasi. Per spragą tvoroje prasispraudė gaidys ir tarp dilgelių sukniubo.

III.

— Put, put, put! — ėmė šaukti Keraitienė vištų, išėjusi iš pirkios

su miežiais prijuostėje. — Put, put, put!

Subėgo vištos prie beriamų miežių. Keraitienė žiūri, — gaidžio trūksta.

— Svieteli margasai! O kur mūsų gaidelis, kad jo nematyti? Ar kartais vanagas jo nepagrobė? — pradėjo ji aimanuoti.

Išbėrė visus miežius ir nuėjo ieškoti gaidžio. Pažiūrėjo darže, metė akį pakluonėn, apsidairė prie miežių lauko, — nėra gaidelio. Jau grįždama namo, žvilgterėjo patvorin į dilgėlyną, ir rado. Guli jos gaidelis sukniubęs, sparnus išskleidęs, kaklą ištiesęs.

— Svieteli margasai! Kas per nevidonas tave nudobė? — stebėjosi Keraitienė, paėmusi gaidelį į rankas. — Dar šiltas vargšelis, matyt, neseniai jį toji nelaimė ištiko. Kad aš žinočiau, kas ji nudobė, duočiau aš jam už mano gaidelį, mano vištelių saugotoją...

Parsinešė Kirdeikienė gaidelį namo, ant suolo padėjo. Guli jis su nusvirusia galva, kaip negyvas.

— Na gi čia kas per dyvai? — paklausė Kirdeikis, įėjęs pirkion ir pamatęs gaidį.

— Nežinau, kas su juo atsitiko, — atsakė žmona. — Ar jį kas nudobė, ar kokia liga jį pasmaugė... Radau begulintį dilgėlyne.

— Mesk, motin, jį per tvorą, — pasakė Kirdeikis ir nužėrė nuo suolo žemėn.

— Palauk, kiek apipešime jį ir išmesime. Bet kas galėjo su juo, svieteli margasai, atsitikti? Dar, va, iš ryto skiedryną draskė, pati mačiau, o jau apie vidudienį negyvą užtikau, — negalėjo nurimti šeimininkė.

Samdinė Katrė paėmė gaidį nuo žemės, nusinešė priemenėn, pasidėjo ant kaladės ir pradėjo pešioti. Išpešiojo plunksnas iš pečių, iš kaklo, iš krūtinės. Norėjo dar išrauti ir iš sparnų, bet nesugebėjo. Apipešiotą metė vėl dilgėlynan.

IV.

— Svieteli margasai, kas čia per baidyklė selina prie mano vištelių, — ėmė šaukti Kirdeikienė, išėjusi į pavakarę pažiūrėti vištų.

Atbėgo ir Katrė.

— Šeimininkėle, tai tamstų gaidys! Dievaž, tai tas pats, kurį aš per pietus apipešiojau! — sušuko nustebusi Kirdeikių samdinė.

— Oje, svieteli margasai. Tikrai, tai jis prie vištų grįžta. O koks jis juokingas...

Išgirdo Jonelis. Atbėgo ir jis. Jonelis visa suprato, motinai papasakojo apie degtinėje išbrinkytus kviečius, balandžių jaukinimą.

— Gal būt, Joneli, kad jis juos surinko ir pasigėrė. Gerai tau, girtuokli! — ėmė barti gaidį Kirdeikienė. — Kitą kartą žinosi tu man kaip girtuokliauti...

O gaidys, nuleidęs galvą ir uodegą, glaudėsi prie vištų. Vištos traukėsi nuo jo, matyt, prisivengė nematyto neregėto svečio.

V. B.

Žvirblis žiemą

Kapstosi pusnyne žvirblis,
Ieško liūdnas maisto,
Purto sniegą, drasko žemę,
Šalčio nebepaiso.

Laksto, sukasi žvirblelis,
Alkanas, nelesęs,
Ilgai tupi prie virtuvės,
Žvilgsnis jo prigesęs.

V. Sankauskas.

Gandro nuotykiai Egipte

Kai gandras po kelių valandų vėl pažiūrėjo žemyn, jis pamatė beskubantį visą būrį gyvių, panašių į skruzdėles, tig daug didesnių.

— Tai yra termitai,— paaškino špygmedis. — Dabar gausi pamatyti, kaip kiti apsidirbs su gyvate, kurios tu taip bijai.

Termitų prisirinko keli šimtai, paskui gal ir tūkstančiai. Vieni lipo ant gyvatės, kiti po ją ja lindo. Apspitę visą, pradėjo ėsti. Gyvatė nesijudino iš vietos, tik tarpais krūpčiojo, vabzdžių kramtoma.

Gandras nustebęs stovėjo ir žiūrėjo prasižiojęs; tada špygmedis jam paaiškino:

— Gyvatė buvo labai išalkus, o dabar iš karto per daug prisirijo. Jos nelaimei netoli buvo termitų lizdas. Dabar jie ją pribaigs.

Gandras stovėjo ir žiūrėjo, kaip vabzdžiai ėdė gyvą gyvatę.

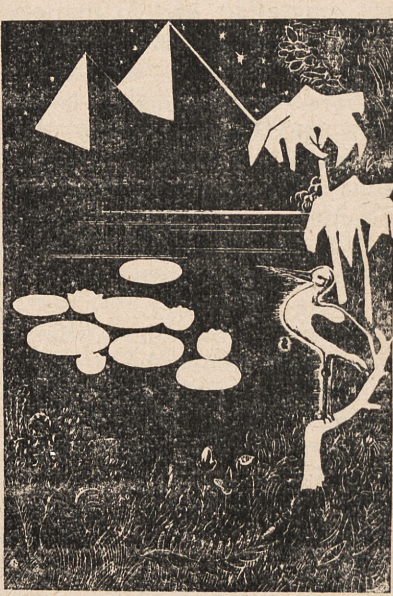
Kitą rytą jau buvo matyti tiktai gyvatės ir antilopės griaučiai. Termitai buvo pasišalinę.

— — — — — — — — — —

Kiek laiko gandras apie ėdes ir pagalvoti negalėjo. Jis stovėjo ant šakos ir pilnas pasiilgimo galvojo apie šiaurę, kur jo draugai jau turėjo būti susikrovę lizdus ir jų patelės vaikus beperinčios. Gandras jautėsi čia tame keistame krašte vienas, visų pamirštas.

— Vis dėlto turėsi ko palesti pasiieškoti, — prakalbino jį špygmedis.

Tada gandras pasijuto tikrai gerai išalkęs. Bet aplinkui visur buvo pilna varlių, kirmėlių, tai greitai pasisotino ir vėl ėmė gėrėtis gražiomis gėlėmis, tarpia žole ir mirgančiais aplinkui paukščiais ir vabzdžiais. Vieną naktį, kada mėnulis gražiai švietė ties Nylu, gandras pamatė tokį gražų daiktą, kad neištūrėjo nepažadinęs špygmedžio ir nepaklausęs, kas tai yra.

— Labai gražu! — negalėjo atsigėrėti gandras. Tas didelis, mėlynas žiedas svyravo ties vandeniu. Tokių žiedų buvo ir daugiau. Be mėlynų buvo ir baltų ir šviesiai raudonų. Prie mėnulio šviesos jie atrodė toki gražūs, kad gandras sužavėtas iškėlė snapą ir ėmė kalenti.

Špygmedis paaiškino jam.

— Lotoso šaknys po vandeniu dumble. Šiuo metu iš jų išdygsta leinūs diegai, ant jų atsiranda lapų ir pumpurų, kurie iškyla į vandens paviršių. Tie pumpurai prasiskleidžia tiktai naktį ir virsta puikiais žiedais; kai saulė užteka, žiedai susitraukia ir nuvirsta, beveik po vandeniu pasineria.

— Visai kaip mūs jūrų rožė,— atsiliepė gandras patenkintas.

— — — — — — — — — —

Laikas ėjo. Medyje nunoko vaisiai. Vaisių visur buvo pilna.

Gandras neblogiausiai mito kirmėlėmis, spragėmis, vabalais. Tačiau tarpais imdavo ir pasigesdavo ko kito, ko geresnio.

— Pasakyk, špygmedi, — paklausė jis kartą, — ar nėra čia driežų ar ko panašaus?

— Aš tokio pavadinimo nesu girdėjęs,—atsakė medis;—bet mėgink man nupasakoti, kaip tie driežai atrodo.

— Jie keturkojai, ilgom smailiom uodegom, bet ir plaukioja. Ir labai gardūs.

— Kad tokio gyvio nepažįstu. Bet palauk... ar nebus krakadilas? Krakadilas keturkojis, su uodega, gali matyti jį vandenyje ir ant kranto... taip, tai bus krakadilas. Bet ar jis gardus, to, žinoma, negaliu pasakyti.

— Tai yra tokių!—apsidžiaugė gandras. — Meldžiamas, parodyk man nors vieną!

— Krakadilų čia yra kiek nori, tik ar jie nebus tau per dideli ir per storžieviai.

— Dėl to per daug nesirūpink! Driežas palieka driežu. Aš jų savo krašte daug surijęs. Juo didesni jie, juo gardesni.

— Ar jau užmiršai, kaip ten su gyvate tau buvo? — priminė špygmedis.

— Apie tai nekalbėk, tai buvo visai kas kita. Sakyk greičiau, kur rasti tų krakadilų-driežų?

Medis pažiūrėjo žemyn į upę. Ten nukreipė snapą gandras ir nekantriai laukė.

— Štai jau matau vieną!—paskui pasakė špygmedis. — Žiūrėk, tenai guli vandenyje lyg kokia salelė. Arti jos kyšo kas iš vandens... tai bus krakadilo nosis.

— Iš taip toli sunku gerai įžiūrėti, — atsakė gandras, — bet salą matau. Aš nulėksiu tenai, atsitūpsiu ant salos, tai driežas man nepaspruks.

Pakilo ir nulėkė.

— Palauk! Sustok! - ėmė šaukti špygmedis.—Ar iš proto eini, gandre? Ta sala tai begemoto galva, būk atsargus!

Netrukus jis jau tupėjo ant salos ir galėjo gerai matyt driežo nosies galą. Driežas turėjo būti labai didelis, bet gandras pasiruošė jį griebti.

— Gandrai!.. Gandrai!.. Ar protas tau maišosi?—ėmė šaukti špygmedis.

Gandras jo negirdėjo.

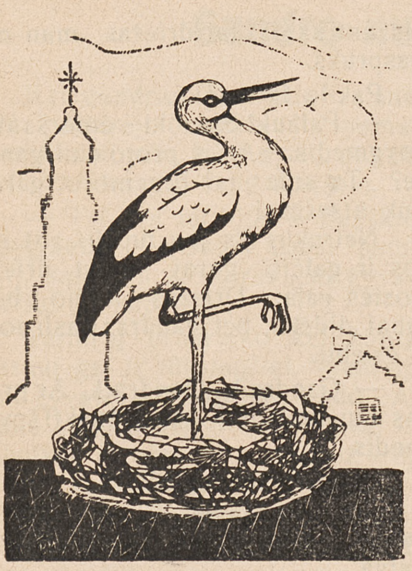
Tik sala staiga sujudo, susvyravo — mat, begemotas pajudino galvą.

Tuojau iš vandens kyštelėjo didžiulis snukis ir siekė gandro. Gandras suriko ir pašoko iš vietos, norėjo pakilti, lėkti. Bet krakadilas suspėjo pačiupti jį už piršto...

Gandras sugrįžo į špygmedį išsigandęs, iš kojos kraujas lašeno. Jis plasnojo sparnais ir kaleno visas susijaudinęs.

— Matai, atsitiko tas pat, kas su gyvate,—pasakė jam medis. — Geriau maitinkis mažomis kirmė-

lėmis ir straigėms, jos tau labiau tinka.

— Ne! Nieks man šitame krašte netinka! — atsakė gandras.

— Nenoriu čia ilgiau būti.

Išskėtė sparnus ir pasileido lėkti.

Špygmedis jam šūktelėjo:

— Ir dėkui nepasakysi, kad tave čia buvau priglaudęs ir globojau.

Bet gandras tų žodžių jau nebegirdėjo. Jis lėkė, kiek jo sparnai nešė, bėgo, klibikštavo savo sužeistąja koja. Lėkė, bėgo, kad tik greičiau iš to krašto paspruktų.

Vieną rytą vaikai, išėję į klebonijos kiemą, išgirdo linksmai kalenantį gandrą. Pakėlę galvas, pamatė ant stogo lizde sugrįžusį gandrą. Lizdas buvo aptaršytas, bet jam nieko nesakė. Jis stovėjo iškėlęs snapą ir laimingas kaleno. Tuo kalenimu jis norėjo pasakyti:

— Kaip puiku mielame gimtajame krašte!

Iš Osvaldo raštų
vertė *Pr. Mašiotas*

U-ti-ti-ti!

Ū-ti-ti-ti, šiurpas ima —
šalta užu lango.
Šiaurės svečiui atilankius,
gėlės nusigando.

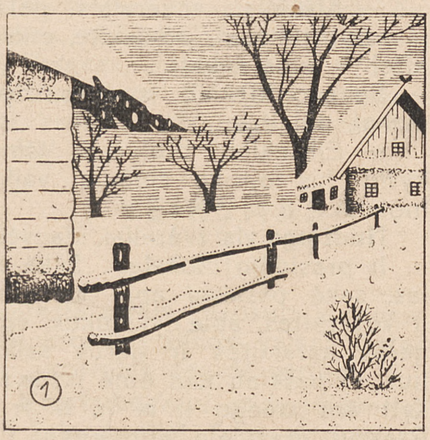
Nusigando ir medeliai —
ėmė lapus mesti,
vienmarškiniams pasilikus,
reikia šaltis kęsti.

Ir paukšteliai giesmininkai
liovėsi giedoti.
Į šiltus kraštus išskrido
maisto sau ieškoti.

Tiktai žvirblis, nors ir mažas,
tikras yra vyras:
per didžiausius šalčius, speigus
jis išlieka gyvas.

Pr. Imsrys

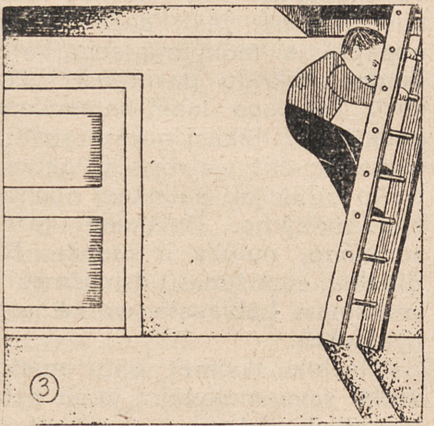
KRINTA SNAIGĖS...

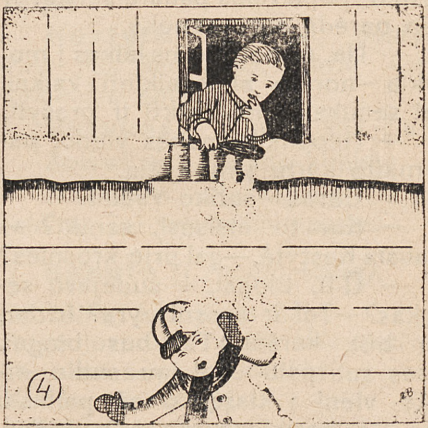
Krinta snaigės, krinta baltos,
Minkštučiutės, lyg pūkeliai,
O pro langą, pro užkaltą
Jomis žavisi vaikeliai.

O kai snaigės krist nustojo,
Vyresnysis jų. Jokūbas
Šiltai velkas, aunas kojas
Ir kieman pažaisti skuba.

Jaunesnysis gi Pilypas,
Kurs yr išdaigų mėgėjas,
Tuoj skubiai pastogėn lipa,
Net kopėčios svyrinėja.

Ko jis lipo — paaiškėja
Iš ketvirto paveikslėlio;
Linksma išdaigų mėgėjui,
O vargelis Jokūbėliui.

Senis mokytojas

Kaziukas, Aliukas ir Kastytė šiandien anksti išėjo mokyklon.

Eina, kalba ir džiaugiasi, kad taip graži žiema.

— Puiku šiandien, — kalba Kaziukas, — nei šalta, nei šilta, taip kaip reikiant.

— Žinot ką? — tarė Aliukas. — anksti, nulipdykime iš sniego senį.

— Valio! — sušuko Kaziukas.

Metė visi kuprines ir ėmė lipdyti senį. Kaip bematant nulipdė—storiausį, aukščiausį. Stovi sniego senis ir šypsosi į vaikus.

— Žinote, —sako Kaziukas—juk senis be kepurės ir pliku kaklu, tai jam bus šalta. Reikia jam kepurė užmaukšlinti ir kaklas aprišti.

— Aš padarysiu, — pasisiūlė Kastytė.

Tuojau išsiėmė iš kuprinės lapą spalvoto popieriaus ir padarė puikią skrybėlę, paskiau iš kito lapo plonesnio popieriaus padarė šaliką. Ir taip parėdė savo senuką.

— Na, sudie! Mums laikas į mokyklą —norėjo atsisveikinti vaikai, bet senukas ėmė verkti ir prašyti.

— Nepalikite manęs vieno, pasiimkite kartu į mokyklą.

- Gerai! —sutiko vaikai.

— Kur tu atsisėsi, senuti? — klausia Kastytė, —gal prie krosnies?

— Ū ū, blogai, — sudejavo senukas? —Tai ir krosnis yra? Ir dar, tur būt, karšta. Tai bus blogai, visas sutirpsiu. Tai jau sudie, eikite vieni į klasę, o aš paliksiu ore ir pasiklausysiu prie lango, kaip jūs ten mokotės.

Ir pasiliko.

Vaikai mokosi, o senutėlis klausosi už lango, dargi nosį prie stiklo prispaudęs.

— Tai įdomių dalykų tie vaikai mokosi, —stebisi senutis.

Staiga apsigrįžo ir nukūrė į mišką.

— Kiškeliai, voveraitės, pelaitės, nykštukėliai, eikšekite, eikšekite! — ėmė šaukti.

Subėgo kiškiai, voverės, nykštukai, pelaitės.

— Eikšekite, brolyčiai, išmokysiu jus to, ko žmonių vaikai mokosi.

Nudžiugo visi žvėreliai, klausėsi.

Ir prasidėjo mokslas. Sakė eiles, sakė pasakas apie kiškelius ir voveraites, apie nykštukus, apie geras karalaites ir gerus vaikelius. O paskiau kad ėmė lazda rašyti ant sniego ir **a** ir **b** ir **c**. Paskiau prasidėjo aritmetika. Čia tai buvo kuo sunkiausiai. Senis nykštukas niekaip nežinojo, kiek bus **2 + 2**. Bet senelis pasirodė geras mokytojas esąs. Tuoj sustatė dvi voveraites, o paskiau dar dvi, ir nykštukas išmoko.

Būtų dar daug ko išmokęs savo mokinius, kad nebūtų atsitikusi nelaimė. Mat, sužinojo apie nepaprastą mokytoją senė varna. Tuojau atskrido pavargusi, uždususi. Tai buvo labai nemandagus paukštis. Atlėkusi norėjo atsitūpti senučiui ant galvos. O galva ir be to buvo jau palinkusi nuo sunkaus mokymo. Neišlaikė varnos sunkumo, nulūžo ir sudužo. Kilo didelis sumišimas, triukšmas ir verksmas. Labiausiai verkė senis nykštukas.

Nežinia, kuomet būtų nustoję verkti savo mokytojo, jeigu nebūtų vaikai atbėgę.

— Vaje, mūsų senutis be galvos!

Tuojau visi šoko prie darbo, ir senutis turėjo naują dar gražesnę galvą.

Vaikai nubėgo namo košės valgyti, o jų senelis nudūlino miškan žvėrelių mokinti.

Atsiuntė **Dagilis.**

Žiemos džiaugsmas

Asmenys: žiema, aitvaras, Šv. Petras, Arkangelas, senutė, Kastytė, Vytukas, Jonukas, Šv. Marija, Šv. Juozapas, Kūdikėlis, piemenėliai, snaigės, ūkininkai, liepsnutės ir kiti.

1 VEIKSMAS

I SCENA

Paprasta pirkia. Krosnis kurenasi. Prie krosnies šildosi vaikai. Netoli krosnies senutė verpia.

Kastytė *(nori atidaryti krosnį)* Ai, kaip karšta! *(visi nusigąsta).*

Senutė Atsargiau, nudegsi.

Kastytė *(su ašaromis)* Skauda!

Senutė *(nusigandusi).* Nudegei? Parodyk rankutę *(pučia).* Nebeskauda?

Kastytė *(apsikęsdama per ašaras).* Nebeskauda... Kai senutė papūtė, tai nebeskauda...

Senutė *(glostydama).* Mažutė...

Jonukas. Et, niekis, senut! Išgys, kol tekės.

Kastytė *(piktai, pamėgdžiodama).* Tekės, tekės... Pameni, kaip šiandien šaukei mokykloje? Truputį įsidūrė pirštą, kad ėmė šaukti: „ajai! ajai!“..

Jonukas *(susikompromitavęs).* Nelabiau, kaip tu. *(visi nutyla, senutė ima verpti).*

Kastytė *(atsirėmusi ant senutės kelių).* Kaip senutė moka verpti! *(po valandėlės).* Kodėl senutė tokia liūdna? *(po valandėlės).* Dabar salta, senutė negali išeiti, užtat ir liūdna seniutei? Negera žiema?

Senutė *(apsimesdama).* Et, kur čia senam būti linksmam *(verpdama).* Niekas jo nemyli, niekam nebereikalingas...

Kastytė *(nutraukdama senutės kalbą).* Ne, senut, aš myliu senutę...

Berniukai. Ir aš, ir aš myliu *(visi puola prie senutės, bet Kastytė pirmoji ją apsikabina).*

Senutė *(glostydama Kastytę).* Oi tu, lapele mano, lapele! O ko tu savo senutei norėtum, kad tu ją taip myli?

Kastytė. Aš... aš norėčiau, kad... kad... senutei būtų vasara... šilta... kad senutę visi mylėtų... visi vaikai... viskas: saulutė, žylelės, kiškeliai, paukšteliai...

Senutė. ...No, no.

Kastytė ...ir voveraitės ir ...vilkeliai ir *(storu balsu)* lokelis...

Senutė. O ta-ta-ta! *(pamegdžiodama).* „Ir lokelis“ — kad senutę suėstų! Tai gera dukraitė! Na, jau už tokias malonės tai labai ačiū *(imasi darbo, dėdamasi pikta).* Nekliudyk! Man reikia verpti.

Kastytė *(juokiasi, paskiau eina pas berniukus, kurie vartė kaž-kokią knygą).*

Vytukas. Žiūrėk, kas čia?

Jonukas. Ragana kokia...

Kastytė. Ne ragana, čia karalaitė. Tai yra tokia pasaka.

Senutė *(į ratelio taktą).*

Už kalnų, kur jūros ūžia,
Auga jovarėlis *(vaikai klausosi).*
Sėdi ten sena Laumužė
Medžio pirkužėlėj.
Kiškiai, lapės malkas skaldo
Vėjai pirkią šluoja,
Varnos, žvirbliai muses gaudo,
O švirpliai jai groja.
Saulė verda, o ragauna
Vaivorykštės juosta,
Žaros skalbia, žvaigždės plauna,
Debesėliai šluosto.
Aitvarėliai stalą dengia,
Gulbės lovas kloja,

Sakalėliai Laumę rengia,
Meškos trimituoja.

(*Siūlas nutrūksta, senutė nutraukia pasaką*).

Kastytė. Sakyk, senut, toliau, sakyk, mes prižadam ramiai klausyti (*visi vaikai pripuola prie senutės*).

Senutė. Et, kas jums iš tų pasakų. Vis pasakos ir pasakos. Ar ne geriau teisybė? Taip mėgstate pavasarėlį. Tad prisimınkite verčiau, kaip žaidėte, bėgiojote po pieveles po miškelius.

Kastytė. Oi, senut, mėgstu aš pavasarėlį. Tiek daug gėlių... Vytukas (*permušdamas Kastytės kalbą*). O kiek žvėrelių, kiek paukštelių...

Kastytė. Saulutė taip karšta, taip puikiai šviečia... O kad galėčiau, tai tuoj pas jį nubėgčiau...

Senutė. O vasara?

Kastytė. Ir vasara puiki. O dienų šviesumėlis. Rodos, saulė žeme ritinėjasi.

Vytukas. O rugiai kokie dideli buvo. Pameni, Jonuk, vieną kartą buvau pasislėpęs, tai tu manęs neradai...

Jonukas. O prie upės, senut, kaip linksma vasarą. Tik pliušku, pliušku su Vytuku per upę... Aš tai kuo greičiausiai plaukdavau.

Vytukas. Pameni, senut, vieną kartą parnešėme žuvų. Ot linksma buvo gaudyti.

Senutė. Bet ruduo, tur būt, jums netinka.

Kastytė. Ne, klysti, senut. O grybų, baravykų, pameni, senut, kiek parnešdavau?

Senutė. Pamenu, pamenu, o kaipgi.

Kastytė. O kaip skanūs buvo, kai buvau iškepusi su druską?

Vytukas. O kiek vaisių — kriaušių, obuolių sode?

Jonukas. Tik senutė obuolių negalėjo įkąsti, tik kriaušes...

Kastytė. Užtat tau daugiau tekdavo. (*Senutei*) Jonukui ir dabar seilės varva, kai kas primena kriaušes, obuolius... O, geras buvo rudenėlis. Gaila, kad jis jau asibaigė. Tiesa, senut?

Senutė (*atsidusdama*). O dabar žiema atkeliavo.

Kastytė. Užtat dabar nieko nebėra. Šalta, sėdėk žmogus prie krosnies, pirkioje.

Jonukas. Aš nemėgstu žiemos.

Senutė. Och, aš tai visai jos nemėgstu.

Vaikai. Ir mes jos nemėgstame, senut. Šalta, tamsu, vėjas...

Kastytė. Nėra geriau, kaip pavasarį.

Jonukas. O man vasara patinka.

Kastytė. O man pavasaris, vasara ir rudenėlis, tik ne žiema. Tiesa, senut.

Senutė. Tiesa, tai tiesa, bet aš eisiu jums lovutes pakloti, gulti laikas (*išeina, vaikai stovi nusiminę*).

II SCENA

Jonukas. Ko jūs čia nosį nuleidote. Nereikia pasiduoti tai žiemai pikčiurnai. Norite, aš jums pagrosiu?

Vytukas ir Kastytė (*linksmai*). Gerai, gerai, pagrok, Joneli!

Kastytė. Mes su Vytuku pašoksime.

Jonukas (*paima nuo sienos smuiką ir groja dainuodamas Kastytė ir Vytukas ima šokti*).

Kai mes buvom
Trys berneliai,
Visi trys jaunieji,
Vai did dūda, dūdytėle,
Visi trys jaunieji.

Kanklininkas,
Smuikininkas
Ir trimitininkas,
Vai did dūda, dūdytėle,
Ir trimitininkas.

Nusieisiu
Į Rygelę,
Rinksiu sau dūdelę,
Vai did dūda, dūdytėle,
Rinksiu sau dūdele...

Nusieisiu
Į Vilnužį,
Pirksiu sau smuikužį,
Vai did dūda, dūdytėle,
Pirksiu sau smuikužį.

III SCENA

Senutė *(grįžta)*. Ai, ai, ai, tėvas miega. *(Atima ir kabina smuiką)*. Gulti!

Vaikai. Dar truputį. Dar anksti, senut. Pabaik pasaką!

Senutė. Nė truputį. Tuoj batelius nusiauti, kojinės reikia padžiauti. (*Vaikai nusivelka, nusiauna, eina gulti, senutė gesina žiburį*). (B. d)

Bernelio daina

Vai, šersiu, šersiu bėrą žirgelį
Per visą žiemužėlę,
Vai, arsiu, arsiu lygų laukelį,
Sulaukęs vasarėlės.

Vai, arsiu, arsiu lygų laukelį,
Sulaukęs vasarėlės,
Vai, sėsiu, sėsiu jam avižėlių,
Suaręs pūdimėlį.

Vai, sėsiu, sėsiu jam avižėlių,
Suaręs pūdimėlį,
Tai šersiu, šersiu bėrą žirgelį
Auksinėm avižėlėm.

Vai, žvengs žirgelis mano bėrasis,
Priėdęs avižėlių,
Vai, trauks žagrelę iš viso vieko
Per visą pūdimėlį.

Z. M.

ŽINELĖS

Šarkiškės. Mūsų sodžius „Varpely" dar nebuvo minėtas. Kai kas gali pamanyti, kad mes nieko ir nesugebame nuveikti. O mes, kaip visi kiti vaikai, mėgstame skaityti „Varpelį", pasakaites ir pasakojimus, mokame susirinkę užtraukti dainą, kurią išmoko mus vyresnieji.

Per Kalėdas ir mes turėjome net dvi eglutes. Jas surengė mums atvykę atostogauti moksleiviai.

Kapiniškės. Mes savo sodžiuje turime mokyklą. Į ja ateina vaikų ir iš Marglonių. Mūsų joje prisirenka, sako, apie 120. Gaila tik, kad savo mokykloje mes negauname lietuviškų knygelių pasiskaityti.

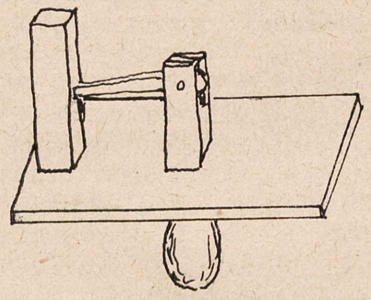
Mes sekmadienį susirenkame į vieną pirkią paskaityti „Varpelio", pažaisti ir padainuoti. O tuomet linksma pas mus, kaip niekuomet.

Palūšė. Sausio 9 d. mūsų mokykloje buvo eglutė. Ją surengė mūsų mokytojas M. Galatelis. Mes deklamavome eilėraščius ir pagiedojome kalėdinių giesmių. Buvo su mumis ir mūsų tėveliai Paskui dar žaidėme. **V. Žebrauckas**.

DARBELIAI

Kleketai

Kleketai susideda iš šių dalių: rankenėlės, lentelės ir kūjelio. Rankenėlė gali buti apvali arba keturkampė. Jos viršutinis galas geriausiai daryti keturkampis su išpiova per vidurį, į kurią įstatomas kūjelio kotelis. Kaip padaryti rankenėlė ir kūjelis, matyti iš paveikslėlio. Tik gerai prisižiūrėkite, ir visa suprasite.

Ant rankenėlės užmaunama lentelė, pritvirtinama, kad ji nejudėtų. Po to į išpiovą įstatomas kūjelio kotelis, — ir kleketai jau padaryti. Dabar galima jais barškinti.

Kleketų lentelė galima papuošti gražiais išpiaustymais. Taip pat galima įvairiai išpiaustyti ir kūjelis.

Kleketai ne tik žaislas. Juos vartoja bažnyčioje prieš Velykas, kada neskambina varpais. Kai kur vartoja ir tarškalą.

Ar jūs mokate pasidaryti tarškalą? Parašykite.

O kodel niekas nieko neparašėte apie šoklį? Gal nemokėjote pasidaryti?

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ

Kapiniškietis. „Aušrą" gavome, ačiū. Peržiūrėsime, jei tiks — įdėsime.

Strazdas. Eilėraščiai mums dar netinka, tad neįdėsime. Ačiū už atminimą.

Z. M. Proza, atrodo, bus geresnė. „Bailį" įdėsime kiek vėliau.

B. Š-na. Ne, dar netinka.

V, N-kas. Šį kartą, deja, nieko negalėsime įdėti.

K. **ir V. Petkūnai.** Pasakas gavome, bet dar neperžiūrėjome. Jei tiks—įdėsime.

J Če lis. Labai gaila mums Tamstos darbo, bet nieko negalime įdėti: eilėraščiai be ritmo, piešiniai piešti rašalu. Dėkojame.

Kietis. Nr. 2 gavome, ačiū.

Wydawca-Leidėjas L. Cicėnas Redaktor-Redaktorius V. Budrevičius
Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno